

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นและป่าชุมชนทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น 2) การได้รับการส่งเสริมในการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นและป่าชุมชนทั่วไป 3) การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชนป่าชุมชนดีเด่นและป่าชุมชนทั่วไป และ 4) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นกับป่าชุมชนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการป่าชุมชนที่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาป่าชุมชนในปี พ.ศ. 2539-2542 จำนวน 154 ราย แบ่งเป็นคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่น 77 ราย และคณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป 77 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนและเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ค่าสถิติที่ใช้ในการอภิปรายผล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติ t-Test ผลการวิจัยมีดังนี้

1) ลักษณะพื้นฐานทางสังคมบางประการของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นเป็นชายทั้งหมด มีอายุเฉลี่ย 49.3 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 75.3 มีสถานภาพการสมรส ร้อยละ 97.4

คณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไปส่วนใหญ่หรือร้อยละ 85.7 เป็นชาย อายุเฉลี่ย 51.4 ปี ร้อยละ 77.9 จบประถมศึกษา และร้อยละ 88.3 สมรสแล้ว

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจบางประการของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่น ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 97.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.2 ไร่ มีรายได้จากภาคเกษตรเฉลี่ย 52,850.00 บาท

คณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 93.5 ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 25.7 ไร่ มีรายได้จากภาคเกษตรเฉลี่ย 33,746.75 บาท

2) การได้รับการส่งเสริมพัฒนาป่าชุมชน พบว่า คณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่น ร้อยละ 87.0 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกป่าชุมชน โดยได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 2.4 ครั้ง ร้อยละ 80.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพัฒนาป่าชุมชน ร้อยละ 76.6 ไม่เคยได้รับสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเพาะชำกล้าไม้ ร้อยละ 70.1 ไม่เคยได้รับวัสดุอุปกรณ์ในการดับไฟป่า และองค์กรท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่

คณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป ร้อยละ 84.4 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกป่าชุมชน โดยได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.6 ครั้ง ร้อยละ 75.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการพัฒนาป่าชุมชน ร้อยละ 76.6 ไม่เคยได้รับสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการเพาะชำกล้าไม้ ร้อยละ 97.4 ไม่เคยได้รับวัสดุอุปกรณ์ในการดับไฟป่าและองค์กรท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนมากที่สุด คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน

3) การมีส่วนร่วมในการจัดการของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่น พบว่า คณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่น มีส่วนร่วมในระดับมาก 8 เรื่อง ประกอบด้วย 1) ร่วมประชุมกับคณะกรรมการป่าชุมชน 2) ร่วมขุดหลุมปลูกต้นไม้ 3) ร่วมสำรวจตรวจตราป่าชุมชน 4) ร่วมปลูกต้นไม้ในปีแรก 5) ร่วมจัดทำป้ายและติดป้ายป่าชุมชน 6) เก็บเห็ด 7) ร่วมสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำเป็นป่าชุมชน และ 8) ร่วมตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชน มีส่วนร่วมระดับน้อย 28 เรื่อง และไม่มีส่วนร่วม 23 เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการจัดการของคณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป พบว่า คณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป ไม่มีเรื่องที่มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมระดับน้อย 20 เรื่อง และไม่มีส่วนร่วม 39 เรื่อง

4) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นและป่าชุมชนทั่วไป จำนวนทั้งหมด 59 เรื่อง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นและป่าชุมชนทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 35 เรื่อง โดยคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นมีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไปในทุกเรื่องและไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 24 เรื่อง

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะให้กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานพัฒนาที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ 1) ด้านการวางแผน ควรมีการจัดการประชุม ประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำและทำหน้าที่ที่ปรึกษาให้กับคณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป 2) ด้านการดำเนินงาน ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้และจัดศึกษาดูงานป่าชุมชนที่ประสบผลสำเร็จให้กับคณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป 3) ด้านการใช้ประโยชน์ ควรมีการจัดฝึกอบรม จัดประชุมให้กับคณะกรรมการป่าชุมชนทั่วไป 4) ให้คำแนะนำทางวิชาการและจัดฝึกอบรมแก่คณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นและป่าชุมชนทั่วไป และ 5) สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการเพาะชำกล้าไม้ การป้องกันไฟป่าให้กับคณะกรรมการป่าชุมชนดีเด่นและป่าชุมชนทั่วไป